

УДК

Використання мовного портфеля у викладанні англійської мови студентам-менеджерам

Луїна О.М., ст. викладач кафедри педагогіки, іноземної філології та перекладу,
ХНЕУ ім. С. Кузнеця, м. Харків, Україна

Анотація — стаття присвячена формуванню професійної компетенції з іноземної мови у студентів економічних спеціальностей з використанням мовного портфеля та ІТ технологій згідно з Загальноєвропейськими рекомендаціями. Розглядаються актуальні проблеми реформування навчання іноземним мовам у закладах вищої освіти.

Ключові слова — іноземні мови, інформаційні технології, мовна освіта, мовний портфель, педагогіка, професійна компетентність.

Підготовка спеціалістів, здатних успішно реалізувати процес співробітництва України з Європою набуває першочергового значення на етапі інтеграції України в європейські економічні та політичні структури. Навчання студентів економічних спеціальностей навичкам професійного спілкування іноземною мовою, передусім ведення ділових переговорів англійською мовою, читання та розуміння фахової літератури виступає необхідним складником у досягненні основної мети навчання іноземної мови як засоба фахового спілкування, що є одним із напрямів розвитку сучасної методичної науки, зокрема такого напрямку як “Англійська мова для професійних цілей” (English for Specific Purposes).

Європейський Мовний Портфель (ЄМП) був запропонований до використання в Загальноєвропейських рекомендаціях з мовної освіти [1]. Мовний портфель необхідний для детального відображення власного досвіду вивчення, придбаних мовних навичок і змісту мовних курсів, стимулювання самоосвіти і самооцінки в процесі навчання іноземним мовам. ЄМП

повинен відповідати таким характеристикам: універсальність, доступність, послідовність, керованість [2].

ЄМП використовується в навчальних закладах різних рівнів в більш ніж п'ятнадцяти країнах-членах Європейського Союзу з початку 90-х років. У 2004 році Ніколаєва С.Ю. і Ягельська Н.В. розробили професійно орієнтований мовний портфель для використання у вищих закладах освіти економічного профілю України [2]. Метод Портфоліо вважається найбільш адекватним сучасним вимогам, але його ефективна реалізація неможлива без широкого застосування нових інформаційних технологій. Інформація ЄМП для менеджерів та економістів ілюструє досягнення у вивченні іноземних мов, що важливо при влаштуванні власника Портфеля на роботу.

Структура мовного портфеля складається з трьох розділів: Мовний паспорт, Мовна Біографія і Дос'є. Така структура дозволяє відобразити актуальний рівень володіння іноземною мовою власника Портфеля, зібрати цінну інформацію про мовні компетенції, тобто залучити студента до організації навчального процесу, підвищити рівень відповідальності за свою роботу, активізувати прагнення до самовдосконалення. Розробка Мовного Портфеля для економістів заснована на даній структурі [5].

Одним із основних компонентів підвищення ефективності навчального процесу є мотивація студента до пізнавальної діяльності та особистих досягнень. Пізнавальна діяльність студентів буває успішною лише тоді, коли розвивається їх самостійність. Для навчання іноземної мови студентів економічних факультетів необхідно запроваджувати

автономію творчої навчальної діяльності [4], за якої студенти самостійно вирішують проблемні творчі задачі засобами іноземної мови. Оволодіння вміннями, визначеними пріоритетними і робота з ЄМП мають самостійний творчий характер і залежать лише від конкретного студента. Тому сам студент має повну автономію у проведенні власної пізнавальної діяльності, що, однак, не виключає консультацію і допомогу викладача та інших студентів у разі потреби.

Студенти повинні стати активними суб'єктами навчального процесу та отримати можливість самим розповісти про те, що вони вже вивчили, що їх цікавить, що вони хочуть вивчити. Якщо студенти замислюються над ходом процесу свого навчання, це сприяє підвищенню мотивації, розвитку їх навчальної компетенції, забезпечує виховання у студентів прагнення вчитися протягом усього життя, як зазначається в матеріалах про пілотуванні ЄМП в різних країнах. [2].

Слід зазначити, що більшість першокурсників мають чітко виявлену мотивацію. Дуже важливо не тільки стимулювати цю мотивацію у навчальному процесі, але й не звести її тільки до прагнення отримати диплом. Студент повинен розуміти, до чого йому потрібні певні знання та навички, як його особисті досягнення відобразяться у майбутньому житті, професійній діяльності, працевлаштуванні, кар'єрі. Слід радикально змінити ставлення студентів до самостійної роботи, її значущість повинна перевищувати значення аудиторної роботи.

Зараз для самостійної роботи студентів при вивченні іноземної мови використовуються такі види завдань, як підготовка рефератів, презентацій, докладів іноземною мовою. Крім тем, запропонованих викладачем, студент може вибрати й свою тему. Така технологія навчання сприяє розвитку у студентів інформаційної комунікативності, критичного мислення, самопрезентації, вміння вести дискусію, синтезувати вивчений матеріал та якісно презентувати його аудиторії. Кращий реферат або презентацію студент може

використовувати у своєму мовному портфоліо, щоб продемонструвати своє вміння працювати з автентичними джерелами, компілювати інформацію на іноземній мові.

Мовний портфель або портфоліо – це ефективний спосіб мотивації студентів та розвитку орієнтованої на особистість освіти. Термін “портфоліо” використовується у сучасній освіті не тільки у якості мовного портфелю. Портфоліо – це сукупність учбових та професійних досягнень, їх презентація; є портфоліо керівників, спеціалістів, кафедр, вузів.

В освітній сфері портфоліо може розглядатися як активний метод навчання [5]. Зазвичай портфоліо представляє самопрезентацію учбових досягнень студента, які він самостійно та оперативно фіксує; робота над портфоліо мотивує студента на отримання максимальних результатів у навчанні, науково-дослідницькій діяльності. Диплом із додатком портфоліо може стати інструментом, який демонструє роботодавцю досягнення та здібності молодого фахівця, зокрема його рівень володіння іноземною мовою.

Портфоліо менеджера або фахівця-економіста набуває різних форм: паперовий варіант, електронна версія або презентація на сайті (веб-портфоліо). Паперовий варіант мовного портфелю може доповнювати електронну версію. Студентські портфоліо можна розмістити на сайті випускаючої кафедри. Це буде кращий варіант самопрезентації випускників та самої кафедри.

Веб-портфоліо відкриває для студентів широкі можливості у плані оформлення персональної сторінки в Інтернеті, презентації своїх успіхів та досягнень зацікавленим особам, їх структурування та оцінки. Що таке веб-портфоліо студента? Веб-портфоліо насамперед характеризується структурованістю та комунікативною направленістю, що дає змогу модифікувати його контент. Портфоліо з контактним адресом сприяє розвитку соціальної та

допомагає встановити зв'язок з потенційними роботодавцями. На відміну від традиційного резюме, яке надається при влаштуванні на роботу, порт фоліо дозволяє значно краще представити та оцінити особисті та професійні компетенції людини [5].

Портфоліо – це самореклама, де молодий фахівець презентує усі свої кращі досягнення, зокрема мовні навички та уміння. Таким чином, порт фоліо студента виконує наступні функції: самопрезентації, працевлаштування, мотивації, розвитку особистих та професійних компетенцій.

Після завершення навчання у вузі портфоліо студента переходить у розділ портфоліо випускника, де він може презентувати свій кар'єрний рост, післядипломні досягнення у професійній діяльності. Це надасть змогу кафедрі і вузу відстежити працевлаштування своїх випускників, успішність їх діяльності.

Переважає більшість прийомів роботи з ЄМП передбачає залучення студентів до дискусій, пояснень, описів, що забезпечує розвиток умінь спілкування одночасно з набуттям навичок навчальної компетенції. В умовах позааудиторної самостійної роботи студент опановує читання, аудіювання, письмове спілкування. Реалізуючи свої основні функції, ЄМП повинен бути передусім засобом формування навичок навчальної компетенції і водночас сприяти оволодінню професійними комунікативними іншомовними уміньми. Останні формуються під час виконання завдань з різних видів мовленнєвої діяльності для вирішення різноманітних проблем, пов'язаних з організацією власної роботи, спрямованої на оволодіння вказаними професійними уміньми [6]. Формуючи навчальну компетенцію, студенти здійснюють мовленнєву діяльність, отже розвивають навички комунікативної компетенції. Виконуючи завдання на розвиток кожного з видів мовленнєвої діяльності, студенти аналізують ефективність використаних засобів, оцінюють власну діяльність, обирають уміння з певного виду мовленнєвої

діяльності, яким вони хочуть оволодіти, коригують власну роботу, визначають наступну мету навчання. Залучення усіх видів мовленнєвої діяльності для вирішення завдань з ведення ЄМП дозволяє практикувати іншомовні компетенції.

На закінчення слід зазначити, що метод портфоліо разом із традиційними технологіями освіти може бути ефективним механізмом мотивації та розвитку навичок самостійного навчання майбутніх менеджерів та економістів.

Список використаної літератури

1. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / Науковий редактор українського видання С.Ю.Ніколаєва. – К.: Ленвіт, 2003. – 273 с.
2. Ніколаєва С.Ю., Ягельська Н.В. Європейський Мовний Портфель для економістів // Іноземні мови. – 2004. - №2. – С.9-12.
3. Скалій Л.І. Використання інформаційних технологій у формуванні професійної компетенції // Іноземні мови. – 2003. - №4. – С.5-9.
4. Тарнопольський О.Б., Кожушко С.П. Методика обучения английскому языку для делового общения: Учебное пособие. – К.: Ленвіт, 2004. – С.97-100.
5. Ягельська Н.В. Прийоми використання “Європейського Мовного Портфеля для економістів” у самостійній роботі з іноземної мови // Іноземні мови. – 2004. - №4. - С.3-8.
6. Helen C. Barret, Ph.D. The Electronic Portfolio Development Process//Proceedings of the conference of the American Association for Higher Education (AAHE). – 2000. – P.18-25.

Автори

Луніна Ольга Миколаївна, ст. викладач кафедри педагогіки, іноземної філології та перекладу, ХНЕУ ім. С. Кузнеця, м. Харків. olgalunina4@gmail.com

Тези доповіді надійшли 22 січня 2019 року.

Опубліковано в авторській редакції.

